

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลหนองกวาง

อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต10
กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กันยายน 2567

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองขาว อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ได้นำแนวคิดของ องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้คือความเหมาะสมทางกายภาพความเหมาะสมทางเศรษฐกิจการยอมรับจากสังคมการสร้าง ความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลโดยพิจารณา ภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมวิเคราะห์และสังเคราะห์ ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหาความต้องการของ เกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการเพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน ให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกร มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสมรักษาสภาพแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากร ในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี

กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-2
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-2
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-9
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-2
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 เขตการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
เอกสารอ้างอิง	8-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดราชบุรี (พ.ศ. 2537-2566)	2-3
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองกวาง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี	2-5
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลหนองกวาง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี	2-9
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลหนองกวาง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี	2-9
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลหนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี	2-11
3-1	สมบัติดิน ตำบลหนองกวาง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี	3-5
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลหนองกวาง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองกวาง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี	6-5
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572	7-5
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-10
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลหนองกวาง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-11

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-4
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลหนองกวาง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี	2-1
2-2	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร	2-4
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองกวาง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี	2-8
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลหนองกวาง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี	3-7
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลหนองกวาง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลหนองกวาง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี	4-6
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองกวาง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี	6-7

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1)วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการอย่างยั่งยืน...

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้ บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเทศในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วย ชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2567–30 กันยายน 2568

1.4.2 สถานที่ ตำบลหนองขาว อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติดินร่วนมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือ องค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสภาพของทรัพยากรของตำบล

2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

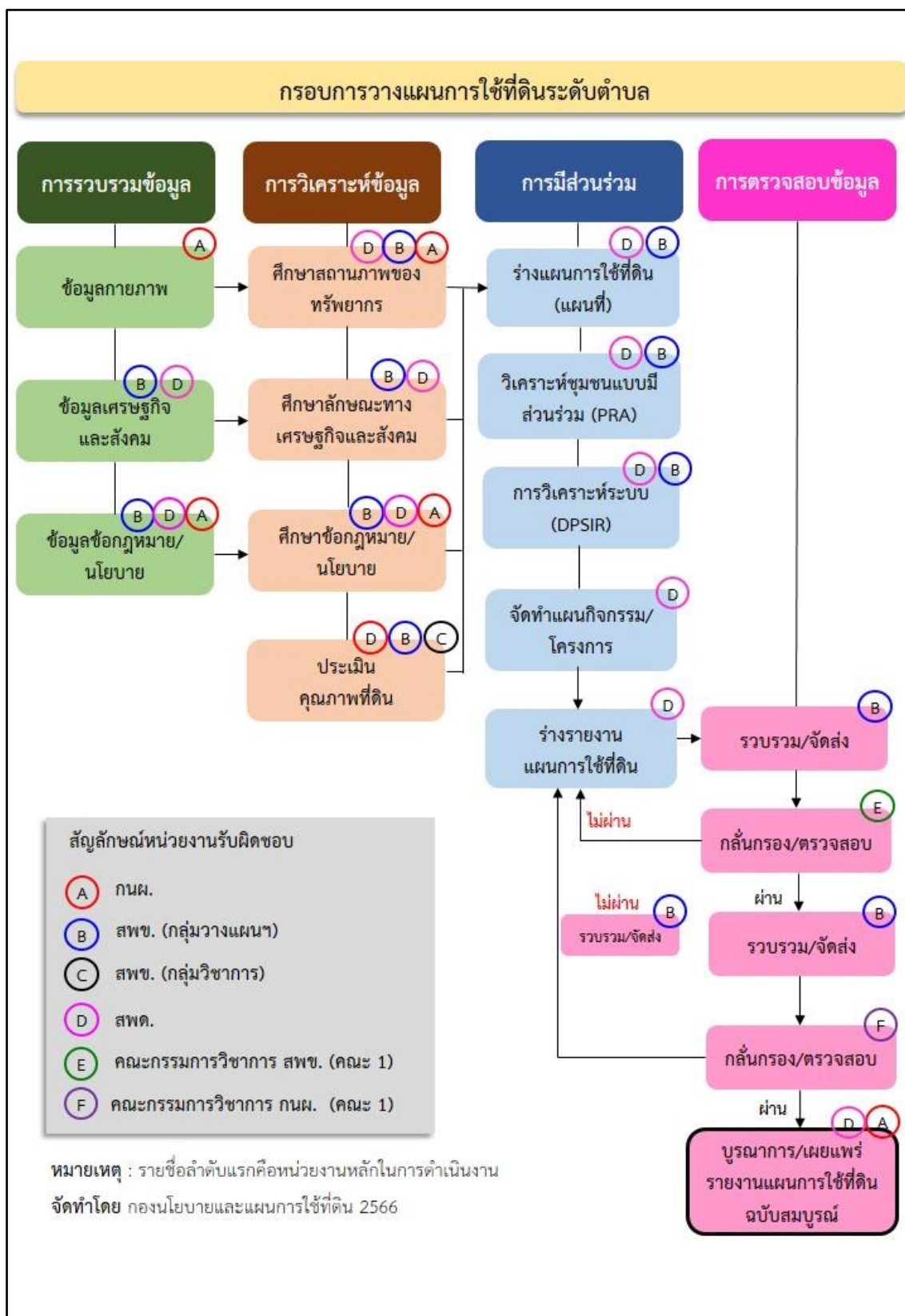
3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งเสริมเศรษฐกิจ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”
(องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกวาง, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

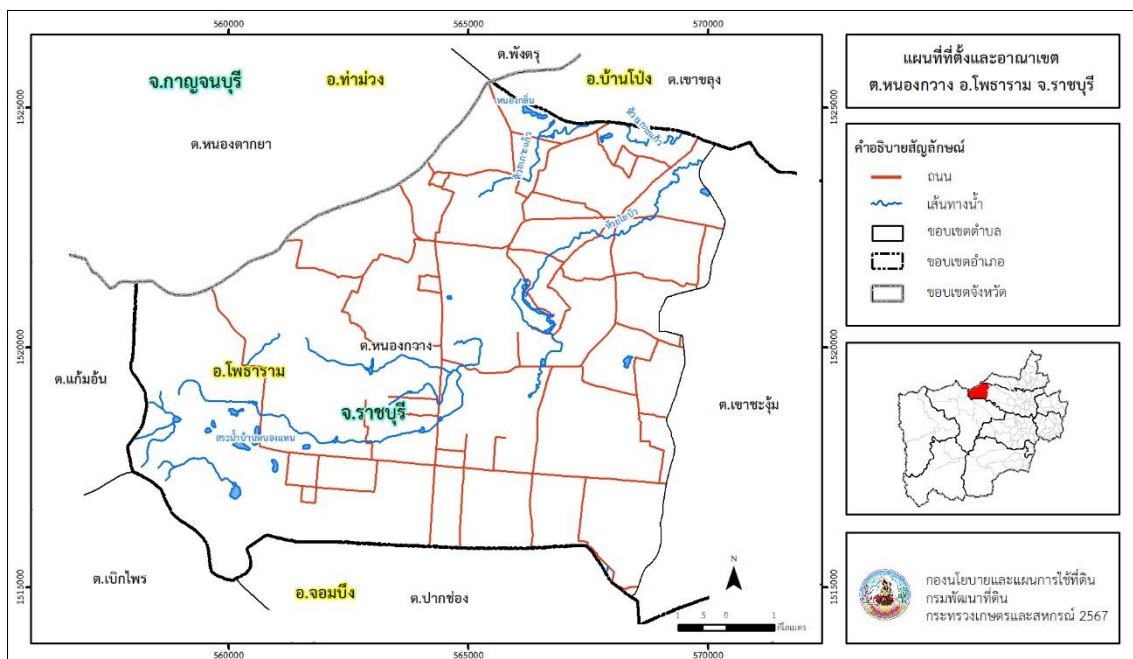

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลหนองกวาง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอโพธาราม มีพื้นที่ประมาณ 87.01 ตารางกิโลเมตร หรือ 54,378 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลหนองตากยา ตำบลพังตรุอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดกาญจนบุรี ตำบลเขาขลุ่ย อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลเบิกไพร ตำบลจอมบึง อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลแก้มอ้น อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลหนองกวาง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลหนองขาว อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านหนองขาว

หมู่ที่ 5 บ้านหนองไยบัว

หมู่ที่ 2 บ้านหนองกระตัง

หมู่ที่ 6 บ้านหนองไม้แก่น

หมู่ที่ 3 บ้านหนองแหน

หมู่ที่ 7 บ้านหนองยายเพ็ง

หมู่ที่ 4 บ้านหนองครึม

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ตำบลหนองขาว ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาด ลูกคลื่นลาดชัน และพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่ภูเขาเป็นส่วนหนึ่งของวนอุทยานถ้ำเขาน้อย มีคลองธรรมชาติ คลองขุด คลองชลประทานไหลผ่านที่สำคัญ เช่น ห้วยเกาะแก้ว

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 (พ.ศ. 2537-2566) พบว่า ตำบลหนองขาว อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 28.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 37.8 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 20.3 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,093.2 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 112 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 218.6 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 18 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 (พ.ศ. 2537-2566) ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดกาญจนบุรี ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดิน และการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงปลายเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมถึงปลายเดือนพฤศจิกายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

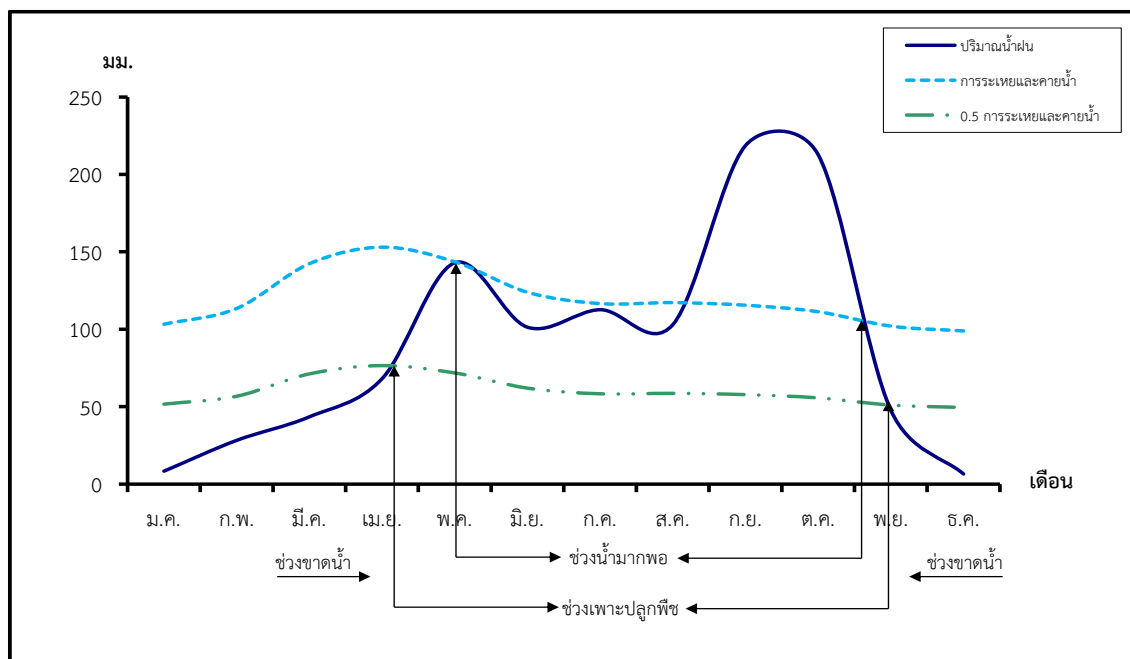
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดกาญจนบุรี¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ² (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	(มม.)
ม.ค.	20.3	33.0	26.3	64.0	8.3	1.4	103.2	8.2
ก.พ.	22.1	35.2	28.2	63.0	28.2	2.0	113.4	26.9
มี.ค.	24.1	36.8	29.9	63.0	43.4	3.7	142.3	40.4
เม.ย.	25.4	37.8	31.0	64.0	68.0	6.0	153.0	60.6
พ.ค.	25.4	36.1	30.1	71.0	142.9	13.4	143.5	110.2
มิ.ย.	25.1	34.8	29.5	72.0	101.3	13.4	123.9	84.9
ก.ค.	24.8	33.9	28.9	73.0	112.6	16.2	116.6	92.3
ส.ค.	24.7	33.9	28.7	74.0	102.9	16.5	117.2	86.0
ก.ย.	24.4	33.6	28.4	77.0	218.6	18.5	115.5	142.1
ต.ค.	23.7	32.5	27.8	79.0	212.8	14.4	111.3	140.3
พ.ย.	22.4	32.1	27.1	73.0	47.7	5.3	102.0	44.1
ธ.ค.	20.4	31.7	25.9	66.0	6.5	1.4	98.9	6.4
เฉลี่ย	23.6	34.3	28.5	69.9	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,093.2	112.2	1,440.8	842.4

หมายเหตุ : ¹เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

²จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดกาญจนบุรี

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566) พบว่าสภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองขาว อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 3,725 ไร่ หรือร้อยละ 6.86 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 38,857 ไร่ หรือร้อยละ 71.45 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม มีเนื้อที่ 225 ไร่ หรือร้อยละ 0.41 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม
- 2) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 19 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว
- 3) พืชไร่ มีเนื้อที่ 30,333 ไร่ หรือร้อยละ 55.78 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง ไร่ร้าง
- 4) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 5,370 ไร่ หรือร้อยละ 9.88 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ยูคาลิปตัส สัก ยางพารา
- 5) ไม้ผล มีเนื้อที่ 1,296 ไร่ หรือร้อยละ 2.32 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสม มะม่วง ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม

6) พืชสวน มีเนื้อที่ 65 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ พืชสวนร่าง/เลื่อมโหม

7) พืชไร่เลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 1,563 ไร่ หรือร้อยละ 2.88 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสุกร โรงเรือนสัตว์ปีก พืชไร่เลี้ยงสัตว์

8) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 13 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 9,131 ไร่ หรือร้อยละ 16.80 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าผลัดใบสมบูรณ์ ป่าผลัดใบรกร้าง ป่าปลูกสมบูรณ์

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 391 ไร่ หรือร้อยละ 0.71 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ บ่อน้ำในไร่นา แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 2,274 ไร่ หรือร้อยละ 4.18 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า พืชไร่สลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ถม

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลหนองขาว อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,725	6.86
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,799	3.31
U202	หมู่บ้านชาวไทยภูเขา	9	0.02
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	521	0.96
U405	ถนน	211	0.39
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	94	0.17
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	25	0.05
U602	รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์	53	0.10
U605	สถานบริการน้ำมัน	3	0.01
U700	สนามกอล์ฟร้าง	328	0.60
U701	สนามกอล์ฟ	682	1.25
A	พื้นที่เกษตรกรรม	38,857	71.45

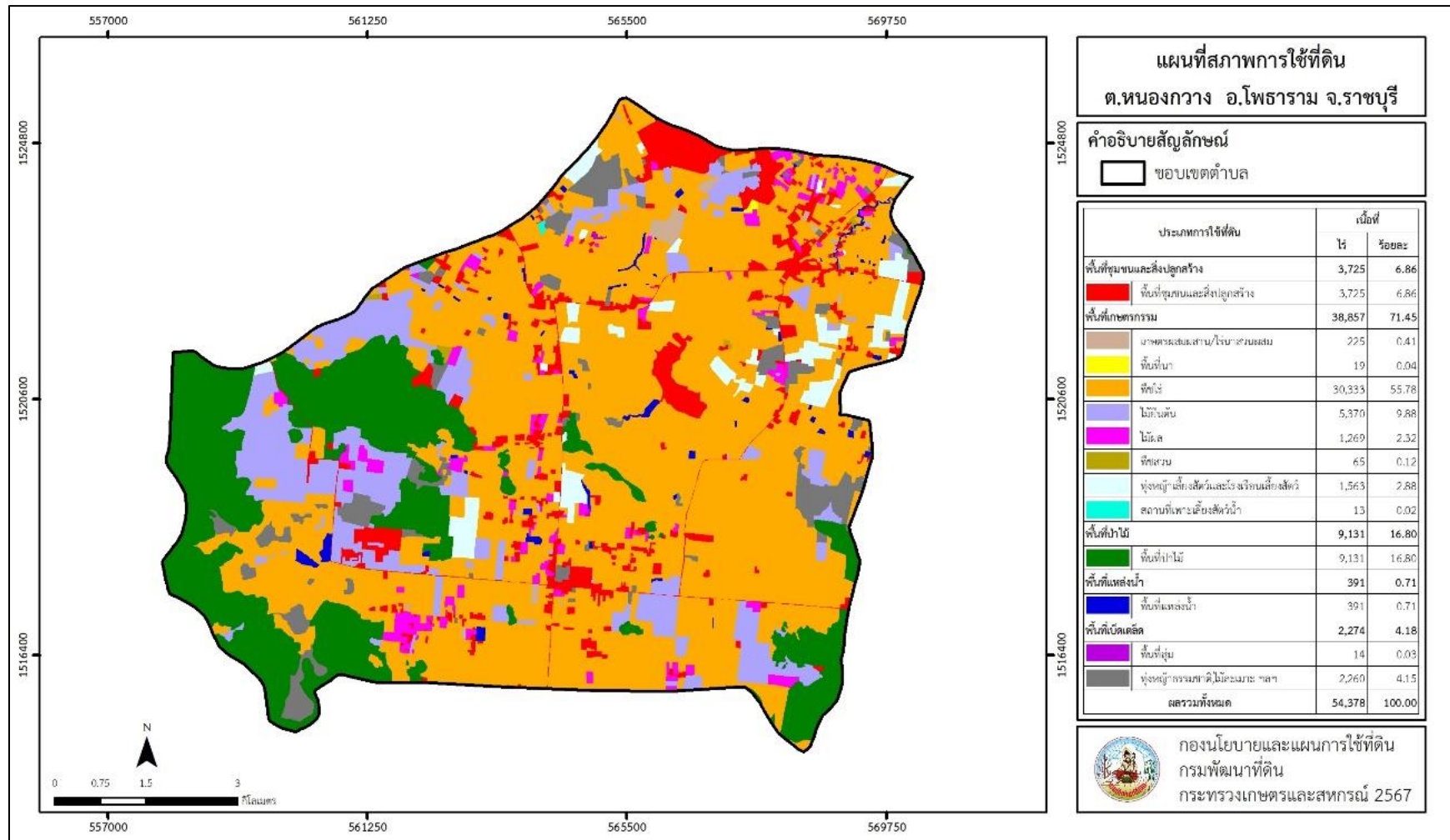
ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	225	0.41
A101	นาข้าว	19	0.04
A200	ไร่อ้อย	260	0.48
A203	อ้อย	26,375	48.50
A204	มันสำปะหลัง	3,698	6.80
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	131	0.24
A301	ไม้ยืนต้นผสม	523	0.96
A302	ยางพารา	793	1.46
A303	ปาล์มน้ำมัน	137	0.25
A304	ยูคาลิปตัส	1,820	3.35
A305	สัก	1,814	3.34
A305/A408	สัก/มะม่วงหิมพานต์	77	0.14
A306	สะเดา	44	0.08
A307	สนประดิพัทธ์	19	0.04
A315	ไผ่ปลูกเพื่อการค้า	12	0.02
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	110	0.20
A401	ไม้ผลผสม	720	1.32
A405	มะพร้าว	24	0.04
A407	มะม่วง	283	0.52
A411	กล้วย	27	0.05
A412	มะขาม	9	0.02
A413	ลำไย	60	0.11
A414	ฝรั่ง	7	0.01
A416/A417	ขนุน/กระท้อน	17	0.03
A427	ส้มโอ	12	0.02
A500	พืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม	11	0.02
A502	พืชผัก	29	0.05
A503	ไม้ดอก ไม้ประดับ	25	0.05

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	187	0.34
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	41	0.08
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	494	0.91
A704	โรงเรือนเลี้ยงสุกร	841	1.55
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	13	0.02
F	พื้นที่ป่าไม้	9,131	16.80
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	287	0.53
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	8,824	16.23
F501	ป่าปลูกสมบูรณ์	20	0.04
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	2,274	4.18
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	144	0.26
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	400	0.74
M201	พื้นที่ลุ่ม	14	0.03
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	1,016	1.87
M302	บ่อลูกรัง	160	0.29
M304	บ่อดิน	266	0.49
M405	พื้นที่ถม	274	0.50
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	391	0.71
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	33	0.06
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	2	-
W202	บ่อน้ำในไร่นา	356	0.65
ผลรวมทั้งหมด		54,378	100.00

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านคา อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลหนองกวาง มีประชากรรวม 4,043 คน แยกเป็นชาย 1,986 คน เป็นหญิง 2,057 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 46.47 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,713 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่เข้ามาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 487 ครัวเรือน หรือร้อยละ 28.43 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,226 ครัวเรือน หรือร้อยละ 71.57 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลหนองกวาง อำเภोधุมพร จังหวัดตรังบุรี ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลหนองกวาง	1,713	1,986	2,057	4,043
หมู่ที่ 1 หนองกวาง	167	172	204	376
หมู่ที่ 2 หนองกระตัง	170	145	129	274
หมู่ที่ 3 หนองแห่น	149	153	155	308
หมู่ที่ 4 หนองครึม	435	492	544	1,036
หมู่ที่ 5 หนองไยบัว	372	444	406	850
หมู่ที่ 6 หนองไม้แก่น	251	349	357	706
หมู่ที่ 7 หนองยายเพ็ง	169	231	262	493

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลหนองกวาง อำเภोधุมพร จังหวัดตรังบุรี ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	1,713	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่เข้ามาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	487	28.43
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	1,226	71.57

- ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)
2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลหนองขาว อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี มีพื้นที่รวมทั้งหมด 54,378 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,713 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 31.74 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด 38,857 ไร่ หรือร้อยละ 71.45 ของเนื้อที่ทั้งหมด และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 79.79 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลหนองขาว อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 487 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกมันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน และยูคาลิปตัส ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม นอกจากนี้ประชากรยังประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ บางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมพัฒนาชุมชน ปี 2567 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 298,600 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 105,539 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 174,823 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 61,790 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 123,777 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 43,748 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองกวาง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลหนองกวาง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ปี 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลหนองกวาง	224,462	31,645	16,353	26,140	298,600	105,539	174,823	61,790
หมู่ที่ 1 หนองกวาง	214,655	33,066	13,978	11,566	273,265	89,274	146,219	47,769
หมู่ที่ 2 หนองกระติง	104,580	30,464	13,638	29,855	178,536	63,174	96,275	34,067
หมู่ที่ 3 หนองแหน	153,618	35,883	12,174	11,387	213,062	83,058	107,583	41,939
หมู่ที่ 4 หนองครีม	219,671	6,868	6,518	6,569	239,625	75,231	191,488	60,118
หมู่ที่ 5 หนองไยบัว	176,065	7,317	5,460	8,975	197,817	71,107	159,524	57,342
หมู่ที่ 6 หนองไม้แก่น	148,173	1,494	1,549	4,973	156,188	79,514	118,326	60,239
หมู่ที่ 7 หนองยายเพ็ง	518,629	140,754	72,090	125,228	856,702	241,207	353,974	99,663

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลหนองกวาง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

- 1) ป่าอนุรักษ์ พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ คือ เขตวนอุทยานถ้ำเขาน้อย เนื้อที่ 3,087 ไร่
- 2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

- (1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 4,372 ไร่

- (2) เขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) เนื้อที่ 157 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

- 1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 2,734 ไร่

- 2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 2,738 ไร่

- 3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 2,429 ไร่

- 4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 43,496 ไร่

- 5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 2,981 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลหนองกวาง มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,093.2 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลหนองกวาง มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ สระน้ำบ้านหนองแหวน หนองกลิ้ง ห้วยเกาะแก้ว และห้วยไยบัว

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลหนองกวาง มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 16 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลหนองกวาง อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 21 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 1 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ดอน มี 21 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน AC-wd,col-sIA ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีและเป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 290 ไร่ หรือร้อยละ 0.53 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Cbg-lsB ชุดดินจอมบึง มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,044 ไร่ หรือร้อยละ 5.60 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Khl-slB ชุดดินเขาหลวง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,283 ไร่ หรือร้อยละ 7.88 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Khl-slC ชุดดินเขาหลวง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,686 ไร่ หรือร้อยละ 6.78 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Khl-md-slC ดินเขาหลวงที่เป็นดินลิกปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,439 ไร่ หรือร้อยละ 4.49 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Khl-md-slD ดินเขาหลวงที่เป็นดินลิกปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 23 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล
- 7) หน่วยแผนที่ดิน Kpg-sIA ชุดดินเขาพลอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,150 ไร่ หรือร้อยละ 3.95 ของเนื้อที่ตำบล

- 8) หน่วยแผนที่ดิน Kpg-slA/d3c ชุดดินเขาพลอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และพบมวลสารพอกหรือสารเม็ดกลมของเหล็ก ที่ความลึก 50-100 เซนติเมตร มีเนื้อที่ 2,198 ไร่ หรือร้อยละ 4.04 ของเนื้อที่ตำบล
- 9) หน่วยแผนที่ดิน Kpg-slB ชุดดินเขาพลอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,046 ไร่ หรือร้อยละ 5.60 ของเนื้อที่ตำบล
- 10) หน่วยแผนที่ดิน Kpg-slC ชุดดินเขาพลอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 97 ไร่ หรือร้อยละ 0.18 ของเนื้อที่ตำบล
- 11) หน่วยแผนที่ดิน Kpg-hb-slB ดินเขาพลองที่มีความอิ่มตัวเบสสูง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,322 ไร่ หรือร้อยละ 9.79 ของเนื้อที่ตำบล
- 12) หน่วยแผนที่ดิน Kpg-hb,fl-slA/d3c ดินเขาพลองที่มีความอิ่มตัวเบสสูงและเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และพบมวลสารพอกหรือสารเม็ดกลมของเหล็ก ที่ความลึก 50-100 เซนติเมตร มีเนื้อที่ 5,567 ไร่ หรือร้อยละ 10.24 ของเนื้อที่ตำบล
- 13) หน่วยแผนที่ดิน Pc-clA ชุดดินปากช่อง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 6,752 ไร่ หรือร้อยละ 12.42 ของเนื้อที่ตำบล
- 14) หน่วยแผนที่ดิน Tk-clA ชุดดินตาคลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,313 ไร่ หรือร้อยละ 2.41 ของเนื้อที่ตำบล
- 15) หน่วยแผนที่ดิน Tk-clB ชุดดินตาคลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,831 ไร่ หรือร้อยละ 3.37 ของเนื้อที่ตำบล
- 16) หน่วยแผนที่ดิน Tk-lA ชุดดินตาคลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 486 ไร่ หรือร้อยละ 0.89 ของเนื้อที่ตำบล
- 17) หน่วยแผนที่ดิน Tk-lB ชุดดินตาคลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,084 ไร่ หรือร้อยละ 3.83 ของเนื้อที่ตำบล
- 18) หน่วยแผนที่ดิน Tk-gclB ชุดดินตาคลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 135 ไร่ หรือร้อยละ 0.25 ของเนื้อที่ตำบล
- 19) หน่วยแผนที่ดิน Tk-Tk,md-lA หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินตาคลี และดินตาคลีที่เป็นดินลึกปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,372 ไร่ หรือร้อยละ 2.52 ของเนื้อที่ตำบล
- 20) หน่วยแผนที่ดิน Ty-slB ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 276 ไร่ หรือร้อยละ 0.51 ของเนื้อที่ตำบล
- 21) หน่วยแผนที่ดิน Ty-gslD ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 26 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 1 หน่วยแผนที่ คือ หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 7,958 ไร่ หรือร้อยละ 14.63 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินตื้น มีเนื้อที่ 6,837 ไร่ หรือร้อยละ 12.57 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินท่ายาง (Ty) และชุดดินตาคลี (Tk) และปัญหาดินทรายจัด มีเนื้อที่ 3,044 ไร่ หรือร้อยละ 5.60 ของเนื้อที่ตำบล คือ ชุดดินจอมบึง (Cbg)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลหนองกวาง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองกวาง อำเภोधำรงราษฎร์ จังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลหนองกวาง อำเภोधำรงราษฎร์ จังหวัดราชบุรี

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
AC-wd,col-sIA	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	290	0.53
Cbg-lsB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	3,044	5.60
Khl-md-sIC	5-12	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	905	1.67
Khl-md-sIC*	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	1,534	2.82
Khl-md-sID	12-20	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	23	0.04
Khl-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	1,263	2.32
Khl-slB*	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	3,020	5.56
Khl-slC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	3,686	6.78
Kpg-hb,fl-sIA/d3c	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	-	5,567	10.24
Kpg-hb-slB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	-	5,322	9.79
Kpg-sIA	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	2,150	3.95
Kpg-sIA/d3c	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	2,198	4.04
Kpg-slB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	3,046	5.60
Kpg-sIC	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	97	0.18
Pc-clA	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	6.0-7.0	4.5-5.5	<2	-	6,752	12.42
Tk-clA	0-2	0-50	ดี	สูง	>20	>75	7.0-8.0	7.0-8.5	<2	-	1,313	2.41
Tk-clB	2-5	0-50	ดี	สูง	>20	>75	7.0-8.0	7.0-8.5	<2	-	1,831	3.37
Tk-gclB	2-5	0-50	ดี	สูง	>20	>75	7.0-8.0	7.0-8.5	<2	-	135	0.25
Tk-lA	0-2	0-50	ดี	ปานกลาง	>20	>75	7.0-8.0	7.0-8.5	<2	-	486	0.89
Tk-lB	2-5	0-50	ดี	สูง	>20	>75	7.0-8.0	7.0-8.5	<2	-	1,577	2.90

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองขาว อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Tk-lB*	2-5	0-50	ดี	ปานกลาง	>20	>75	7.0-8.0	7.0-8.5	<2	-	507	0.93
Tk-Tk-md-lA	0-2	0-50/50-100	ดี	สูง	>20	>75	7.0-8.0	7.0-8.5	<2	-	1,372	2.52
Ty-gslD	12-20	25-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	26	0.05
Ty-slB	2-5	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	276	0.51
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7,958	14.63
รวมทั้งหมด											54,378	100.00

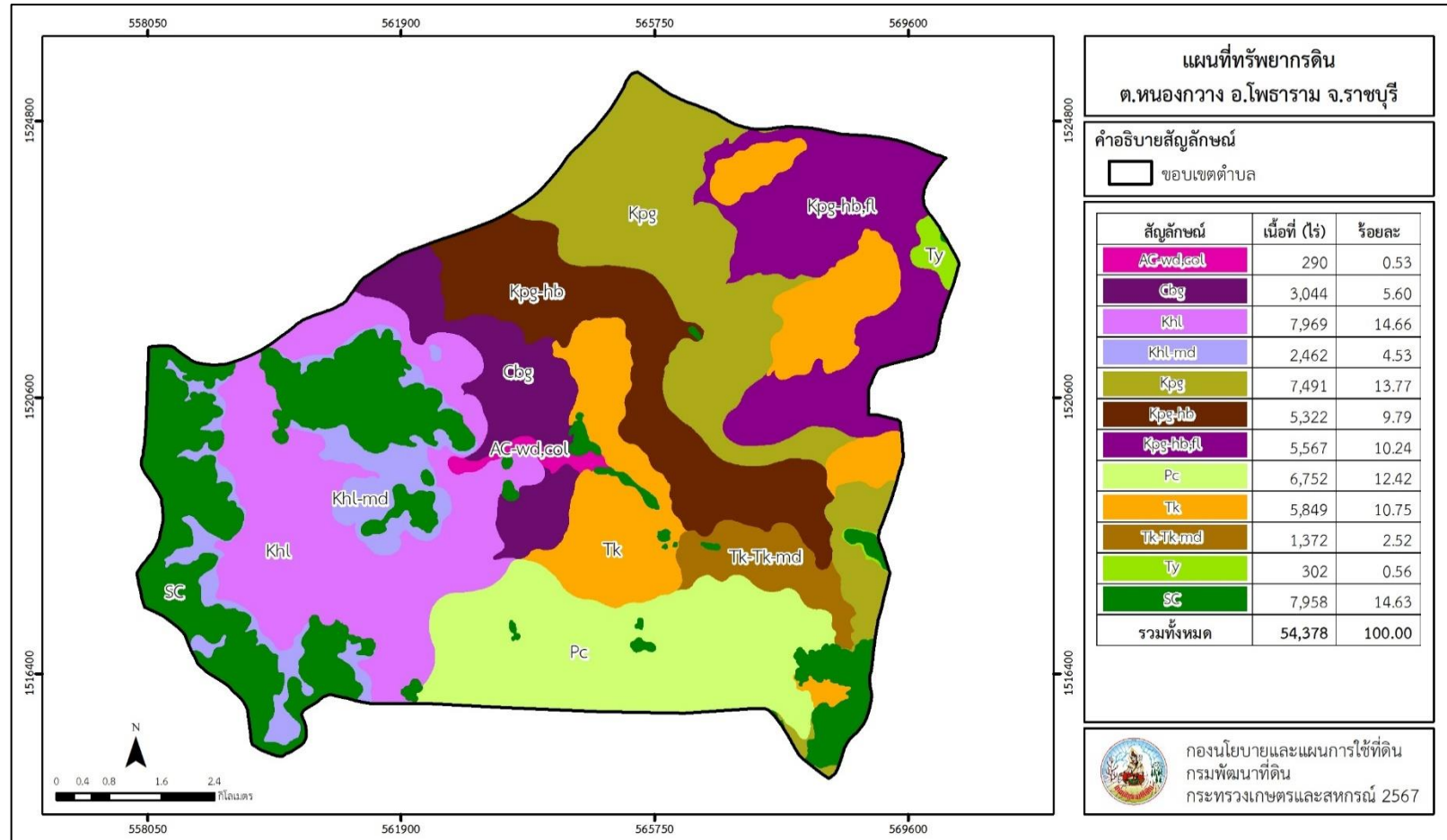
หมายเหตุ: 1. * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

2. เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองกวาก อำเภोधุดาราม จัหวัดราชบุรี

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลหนองกวาก อำเภोधุดาราม จัหวัดราชบุรี

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลหนองกวาง คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินเสื่อมโทรม ดินเป็นกรด โครงสร้างทางกายภาพของดินไม่ดี (ดินทราย / ดินแน่นทึบ / ดินตื้น)
- 2) ปัญหาพื้นที่แล้งซ้ำซาก ขาดน้ำทำการเกษตรและน้ำอุปโภคบริโภค เหตุจากฝนทิ้งช่วง แหล่งน้ำตื้นเขิน
- 3) ต้นทุนการผลิตทางการเกษตรสูง ได้แก่ ต้นทุนการจัดการดิน การจัดการน้ำ การจัดการพืช

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลหนองกวาง มี 4 ประการ คือ

- 1) แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) แก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3) ต้องการลดต้นทุนการผลิตด้านการเกษตร

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) ปัจจัยขับเคลื่อน

- 1.1) การเพิ่มขึ้นของประชากร
- 1.2) ความต้องการใช้ประโยชน์ที่ดินสูงขึ้น

2) แรงกดดัน (Pressure) สาเหตุของปัญหา

- 2.1) ความต้องการที่ดินทำกิน
- 2.2) การใช้ประโยชน์ที่ดินผิดประเภท
- 2.3) การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ
- 2.4) ภาระค่าใช้จ่ายสูง

3) สภาวะ (State) ประเด็นปัญหา

- 3.1) ที่ดินเพื่อการเกษตรลดลง

3.2) พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเกษตร

3.3) ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดิน

4) ผลกระทบ (Impact)

4.1) พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรรมลดลง

4.2) ผลผลิตทางการเกษตรลดลง

4.3) รายได้ของเกษตรกรลดลง

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้ อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลุ่ม

- (1) ขุดลอกลำห้วย สระเก็บน้ำ ทำฝายทดน้ำชะลอความเร็วของน้ำ
- (2) กำจัดวัชพืชในแหล่งน้ำ
- (3) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์
- (4) ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
- (5) จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดใช้สารเคมีทางการเกษตร

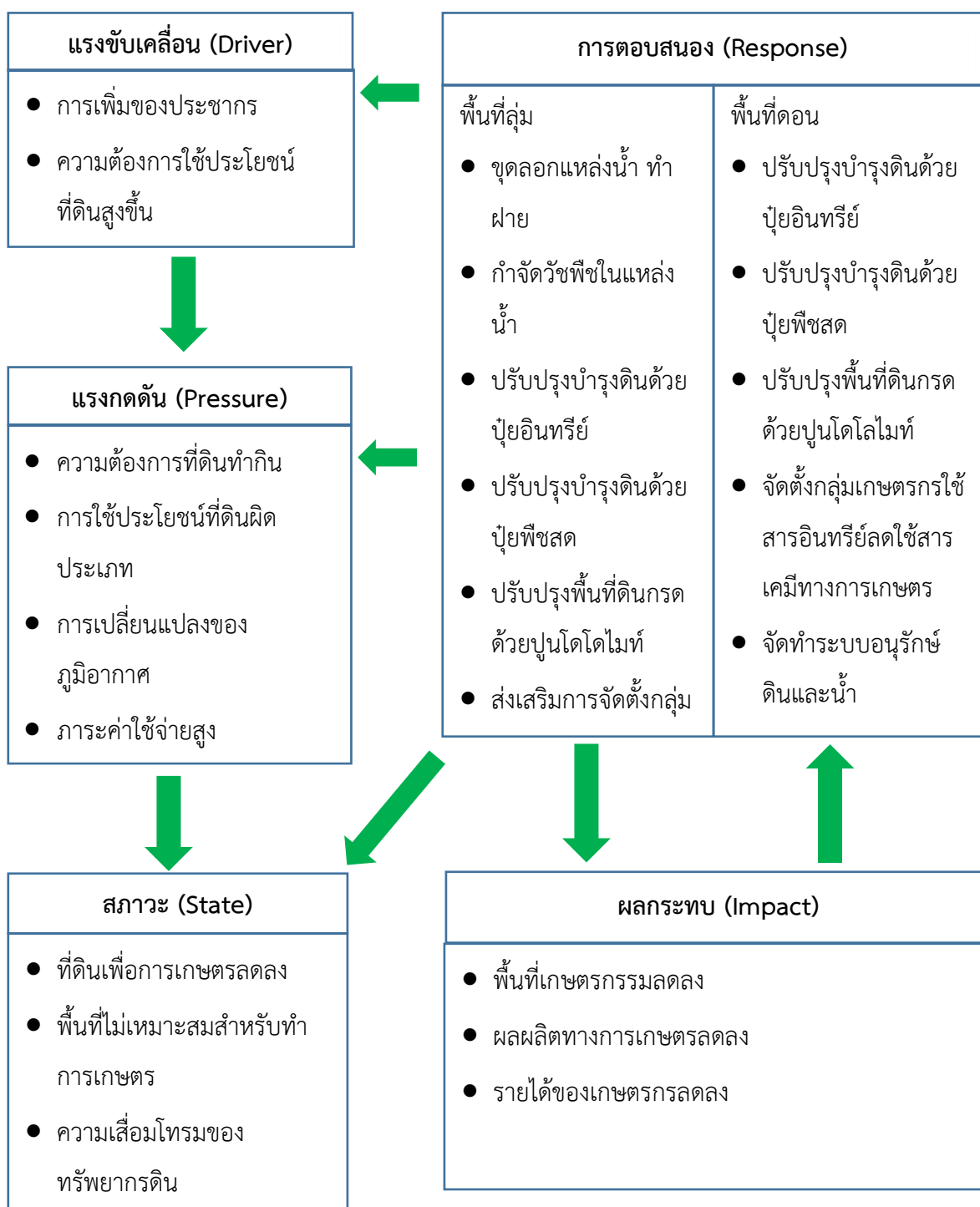
พื้นที่ดอน

- (1) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์
- (2) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (3) จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (4) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (5) ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและการบริหารจัดการน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
- (2) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (3) การบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลหนองกวาง อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลหนองกวาง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี มีการปลูกพืชหลักๆ ดังนี้

1) อ้อย เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบลหนองกวาง สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการผลิตอ้อยคือสภาพภูมิอากาศแบบร้อนชื้น และกึ่งร้อนชื้น มีอุณหภูมิอยู่ในช่วง 30-35 องศาเซลเซียส สภาพพื้นที่ที่เหมาะสมต้องมีความลาดชันไม่เกิน 3 เปอร์เซ็นต์ ไม่มีน้ำท่วมขัง สูงจากระดับทะเลปานกลางไม่เกิน 1,500 เมตร สมบัติดินที่เหมาะสมควรเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย มีการระบายน้ำและอากาศดี มีความลึกของดินมากกว่า 1 เมตร มีความเป็นกรด-ด่างอยู่ในช่วง 5.5 – 7.5 มีค่าการนำไฟฟ้าไม่เกิน 1.7 เดซิซีเมนต่อเมตร พบว่าประสิทธิภาพการผลิตอ้อยของตำบลหนองกวางลดลง โดยอ้อยให้ผลผลิตเฉลี่ยประมาณ 10 ตันต่อไร่ ซึ่งเป็นผลจากหลายปัจจัยเช่น ด้านพันธุ์ สภาพแวดล้อม และการจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการจัดการดิน ปุ๋ย และน้ำ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อประสิทธิภาพการผลิตอ้อย ดังนั้นการจัดการดินและปุ๋ยในการผลิตอ้อย ซึ่งสิ่งที่สำคัญประการแรกควรมีการเก็บตัวอย่างดินเพื่อนำไปวิเคราะห์ ประเด็นถัดมาคือการปรับปรุงดิน หากดินมีสมบัติทางกายภาพหรือทางเคมีไม่เหมาะสม ควรให้ความสำคัญในการปรับปรุงแก้ไขก่อนตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการปุ๋ย เช่น หากตรวจพบปัญหาดินดาน จำเป็นต้องมีการแก้ไขโดยการไถระเบิดดินดาน หากตรวจพบว่าดินเป็นกรดจัด ต้องปรับปรุงดินโดยการใส่ปูนเพื่อยกระดับความเป็นกรด-ด่าง (pH) ของดินให้เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ธาตุอาหารในดินเป็นประโยชน์แก่พืชได้ดีขึ้น และในกรณีที่ดินเป็นดินเหนียวหรือเป็นดินทรายถึงร่วนปนทรายควรมีการปรับปรุงดินด้วยวัสดุอินทรีย์เช่น กากตะกอนหมักรองอ้อย เพื่อให้ดินสามารถดูดซับน้ำและธาตุอาหารได้ดีขึ้น ส่วนการจัดการน้ำในการผลิตอ้อยต้องพิจารณาจากความต้องการการใช้น้ำของอ้อยในแต่ละระยะการเจริญเติบโต สมบัติของดิน และรูปแบบของฝนในพื้นที่ปลูก สำหรับวางแผนการเพาะปลูกให้เหมาะสมเพื่อให้อ้อยได้รับปริมาณน้ำฝนอย่างเพียงพอแก่ความต้องการในแต่ละระยะการเจริญเติบโต สำหรับวิธีการให้น้ำในการผลิตอ้อยนั้นมีหลากหลายวิธี เช่น การให้น้ำด้วยระบบน้ำหยด การให้น้ำแบบพ่นฝอย การให้น้ำแบบร่อง โดยแต่ละวิธีมีต้นทุนและประสิทธิภาพแตกต่างกัน จำเป็นต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่และศักยภาพการลงทุนของเกษตรกร หากมีการจัดการช่วงปลูกที่เหมาะสมร่วมกับการให้น้ำเสริมในช่วงที่ฝนทิ้งช่วงยาวนานจะช่วยลดความเสี่ยงต่อความเสียหายของผลผลิตได้

2) มันสำปะหลัง มันสำปะหลังสามารถปลูกได้ในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ สามารถปลูกได้ตลอดปี แต่เกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกช่วงต้นฤดูฝน (เดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม) และปลูกในช่วงปลายฤดูฝนหรือในฤดูแล้ง (เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์) มันสำปะหลังเป็นพืชที่เจริญได้ในดินเกือบทุกชนิด แต่เจริญได้ดีในดินร่วน ดินร่วนปนทราย หรือดินทราย ที่มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

มีอินทรีย์วัตถุไม่ต่ำกว่า 1.0 เปอร์เซ็นต์ มีการระบายน้ำและถ่ายเทอากาศดี หน้าดินลึกไม่น้อยกว่า 30 เซนติเมตร มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างระหว่าง 5.5 – 7.5 การเลือกพันธุ์มันสำปะหลังเพื่อปลูกควรเลือกพันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ ปราศจากโรค อายุของท่อนพันธุ์เหมาะสม การเลือกพันธุ์ให้เหมาะกับพื้นที่เป็นการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังให้สูงสุดตามกำลังศักยภาพของพื้นที่ ในสภาพแห้งแล้งและฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน อาจพบศัตรูพืชเข้าทำลายมันสำปะหลังให้หมั่นตรวจแปลง เก็บส่วนที่ถูกทำลายนำไปทำลายหรือฝัง หากดินที่ทำการเพาะปลูกติดต่อกันหลายปี ควรปรับปรุงดินเพื่อรักษาระดับผลผลิตในระยะยาว ด้วยการใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ที่หาได้ในท้องถิ่น หรือปลูกพืชปุ๋ยสดเพื่อบำรุงดิน การใส่ปุ๋ย จำเป็นต้องใส่ปุ๋ยหรือธาตุอาหารพืช เนื่องจากดินสูญเสียธาตุอาหารไปกับกระบวนการผลิตและผลผลิต หากไม่ใส่ปุ๋ยเลยธาตุอาหารในดินจะลดลง มันสำปะหลังจะอ่อนแอ โรคและแมลงเข้าทำลายได้ง่าย ส่งผลให้ผลผลิตต่ำ ควรสุมเก็บตัวอย่างดินในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วหรือก่อนการปลูกครั้งต่อไป ส่งไปวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบว่าดินในแปลงปลูกมันสำปะหลังมีธาตุอาหารพืชเพียงพอหรือไม่ มีปัญหาที่ต้องปรับปรุงหรือบำรุงดินได้อย่างไรถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

3) ไม้ผล ปัจจุบันในพื้นที่มีแหล่งน้ำเพียงพอ เกษตรกรตำบลหนองกวางได้มีการปรับเปลี่ยนมาปลูกไม้ผลหลายชนิด เช่น กล้วย มะพร้าว ลำไย ทุเรียน มะละกอ ฝรั่ง มะม่วง ข้อเสนอแนะคือเกษตรกรควรเก็บตัวอย่างดินเพื่อวิเคราะห์ค่าความเป็นกรดเป็นด่างของดิน รวมถึงความต้องการธาตุอาหารของพืชก่อนปลูก หรือหลังทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตไปแล้ว เพื่อเป็นการปรับปรุงบำรุงดินได้อย่างเหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตจากการใช้ปุ๋ยเคมี และควรมีการบำรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์อย่างต่อเนื่องนอกจากช่วยปรับปรุงโครงสร้างทางกายภาพของดินแล้วยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ปุ๋ยเคมีได้อีกด้วย ประการสำคัญอีกอย่างคือควรมีแหล่งน้ำที่เพียงพอตลอดฤดูกาลผลิต เพื่อป้องกันความเสี่ยงหายของผลผลิตในช่วงฤดูแล้งหรือฝนทิ้งช่วงนานๆ

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองกวาง อำเภอโศกร จังหวัดราชบุรี

เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ชนิดพืช	ดินเสื่อมโทรม ดินขาดความอุดมสมบูรณ์											
1.อ้อย	อ้อย											
2.มันสำปะหลัง	มันสำปะหลัง											
3.ไม้ผล	ไม้ผล											
	พื้นที่ภัยแล้งซ้ำซาก											
1.อ้อย	อ้อย											
2.มันสำปะหลัง	มันสำปะหลัง											
3.ไม้ผล	ไม้ผล											

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลหนองกวาง อำเภอโศกร จังหวัดราชบุรี

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบลร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และคำณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1 : ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N : มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง มะพร้าว มะม่วง ลำไย และกล้วย

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลหนองกวาง อำเภोधำรงราษฎร์ จังหวัดราชบุรี ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ัฒนความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลหนองกวาง อำเภोधุดาราม จัหวัดราชบุรี

หน่วยที่ดิน	อ้อย	มันสำปะหลัง	ปาล์มน้ำมัน
AC-wd,col-sIA	S2s	S1	S1
Cbg-lsB	S2ns	S2n	S2n
Khl-md-sIC	S2erns	S2erns	S3r
Khl-md-sIC*	S2erns	S2ern	S3r
Khl-md-sID	S3e	S3e	S3r
Khl-slB	S2ns	S2ns	S2ns
Khl-slB*	S2ns	S2n	S2n
Khl-slC	S2ens	S2ens	S2ns
Kpg-hb,fl-sIA/d3c	S2ns	S2ns	S2ns
Kpg-hb-slB	S2ns	S2n	S2n
Kpg-sIA/d3c	S2ns	S2n	S2n
Kpg-sIA	S2ns	S2n	S2n
Kpg-slB	S2ns	S2n	S2n
Kpg-slC	S2ens	S2en	S2n
Pc-clA	S2ns	S2n	S2n
Tk-clA	S3r	S3r	N
Tk-clB	S3r	S3r	N
Tk-gclB	S3r	S3r	N
Tk-lA	S3r	S3r	N
Tk-lB	S3r	S3r	N
Tk-lB*	S3r	S3r	N
Tk-Tk-md-lA	S3r	S3r	N
Ty-gslD	S3er	S3er	N
Ty-slB	S3r	S3r	N

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน
ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดัฒนความเหมาะสม

e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน

w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร

r	=	สภาวะการหยั่งลึกของราก	z	=	สารพิษ
x	=	การมีเกลือมากเกินไป	m	=	ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช
o	=	ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช	n	=	ความจุในการดูดยึดธาตุอาหาร
s	=	ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร			

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้

ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 เขตการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองกวาง อำเภोधุมพร จังหวัดระยอง สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ เขตรักษาสมดุทธรรณชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้

มีเนื้อที่ 4,354 ไร่ หรือร้อยละ 8.01 ของเนื้อที่ตำบล แบ่งเป็นเขตพื้นที่เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ

6.2.2 เขตเกษตรกรรม

มีเนื้อที่ 38,552 ไร่ หรือร้อยละ 70.89 ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็น 7 เขต ดังนี้

1) เขตทำนา

มีเนื้อที่ 19 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสมและปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวปีละ 1 ครั้ง

2) เขตปลูกพืชไร่

มีเนื้อที่ 30,102 ไร่ หรือร้อยละ 55.36 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย อ้อย มันสำปะหลัง เป็นเขตที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางพื้นที่พบดินเป็นกรดจัด มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินและขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

ข้อเสนอแนะในการใช้พื้นที่

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยพืชสด หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ควรเก็บตัวอย่างดินเพื่อวิเคราะห์ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง หากพบว่าดินเป็นกรดจัดควรใช้ปูนทางการเกษตร เช่น ปูนขาว โดโลไมท์ หินปูนบด เพื่อปรับค่าความเป็นกรดเป็นด่างให้เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของพืช

- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน โดยการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

ลดจำนวนโรคและแมลงศัตรูพืชให้น้อยลง และลดการชะล้างพังทลายของดิน

3) เขตปลูกไม้ผล

มีเนื้อที่ 1,344 ไร่ หรือร้อยละ 2.47 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ไม้ผลผสมผสาน มะพร้าว มะม่วง ขนุน ลำไย ฝรั่ง ทูเรียน เป็นต้น เป็นเขตที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางพื้นที่เป็นดินตื้น ดินเป็นทรายจัด มีการชะล้างพังทลายของดินสูงในพื้นที่ลาดชัน และขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

ข้อเสนอแนะในการใช้พื้นที่

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี ในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน โดยการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

ลดจำนวนโรคและแมลงศัตรูพืชให้น้อยลง และลดการชะล้างพังทลายของดิน

4) เขตปลูกไม้ยืนต้น

มีเนื้อที่ 5,217 ไร่ หรือร้อยละ 9.59 ของพื้นที่ ประกอบด้วย ไม้ยืนต้นผสม ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ยูคาลิปตัส สัก สน ไม้ เป็นต้น

5) เขตปลูกพืชทางเลือก

มีเนื้อที่ 289 ไร่หรือร้อยละ 0.53 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยพืชผัก ไม้ดอก ไม้ประดับ เป็นต้น เป็นเขตที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางพื้นที่เป็นดินตื้นมีการชะล้างพังทลายของดิน สูงในพื้นที่ลาดชันและขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

ข้อเสนอแนะในการใช้พื้นที่

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี ในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน โดยการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

ลดจำนวนโรคและแมลงศัตรูพืชให้น้อยลง และลดการชะล้างพังทลายของดิน

6) เขตประมง

มีเนื้อที่ 13 ไร่หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมง

7) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์

มีเนื้อที่ 1,567 ไร่ หรือร้อยละ 2.89 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วยทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ โรงเรือนเลี้ยงโค แพะ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการใช้พื้นที่

- จัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้สัตว์มีน้ำกินและปลูกไม้ยืนต้นไว้เป็นร่มเงา จัดทำโครงการส่งเสริมด้านปศุสัตว์โดยกรมปศุสัตว์ให้ข้อเสนอแนะวิธีการเลี้ยงสัตว์ การปลูกและขยาย พันธุ์หญ้าเลี้ยงสัตว์พันธุ์ดี การให้อาหารเสริม การผสมพันธุ์และการควบคุมโรค เป็นต้น
- ควบคุมมลภาวะด้านกลิ่น เสียง และน้ำเสียไม่ให้รบกวนและส่งผลกระทบต่อชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงควบคุมและป้องกันโรคระบาดอย่างใกล้ชิดและเข้มงวด ปฏิบัติตามคำแนะนำของทางราชการอย่างเคร่งครัด
- ควบคุมมลพิษทางน้ำ โดยมโนบายให้ผู้ก่อมลพิษต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการแก้ไขปัญหา และเสียค่าใช้จ่ายในการจัดการอย่างเคร่งครัดเพื่อลดการปนเปื้อนของ น้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 3,724 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 6.85 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ 392 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.72 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ซึ่งแหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งด้านเก็บน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และใช้ในด้านเกษตร ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารธรรมชาติ และแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของชุมชน

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ

มีเนื้อที่ 2,272 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.18 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม บ่อลูกรัง บ่อดิน เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มีเนื้อที่ 5,087 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 9.35 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองกวาง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1 เขตป่าไม้	4,354	8.01
เขตป่าไม้สมบูรณ์	3,980	7.32
เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	66	0.12
เขตฟื้นฟูธรรมชาติ	308	0.57
2 เขตเกษตรกรรม	38,550	70.89
2.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	33,240	61.13
เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท2)	19	0.04
เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท2)	1,161	2.13
เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภท2)	4,344	7.99
เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพสูง ประเภท2)	27,449	50.48
เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพสูง ประเภท 2)	267	0.49
2.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ		
เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ)	183	0.34
เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ)	873	1.60
เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพต่ำ)	2,653	4.88
เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพต่ำ)	22	0.04
2.3 เขตประมง	13	0.02
2.4 เขตปศุสัตว์	1,567	2.89
เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	189	0.35
เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	1,379	2.54
3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,724	6.85
เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	2,540	4.67
เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	93	0.17
เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	1,091	2.01
4 เขตแหล่งน้ำ	392	0.72
เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	36	0.07
เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	356	0.65

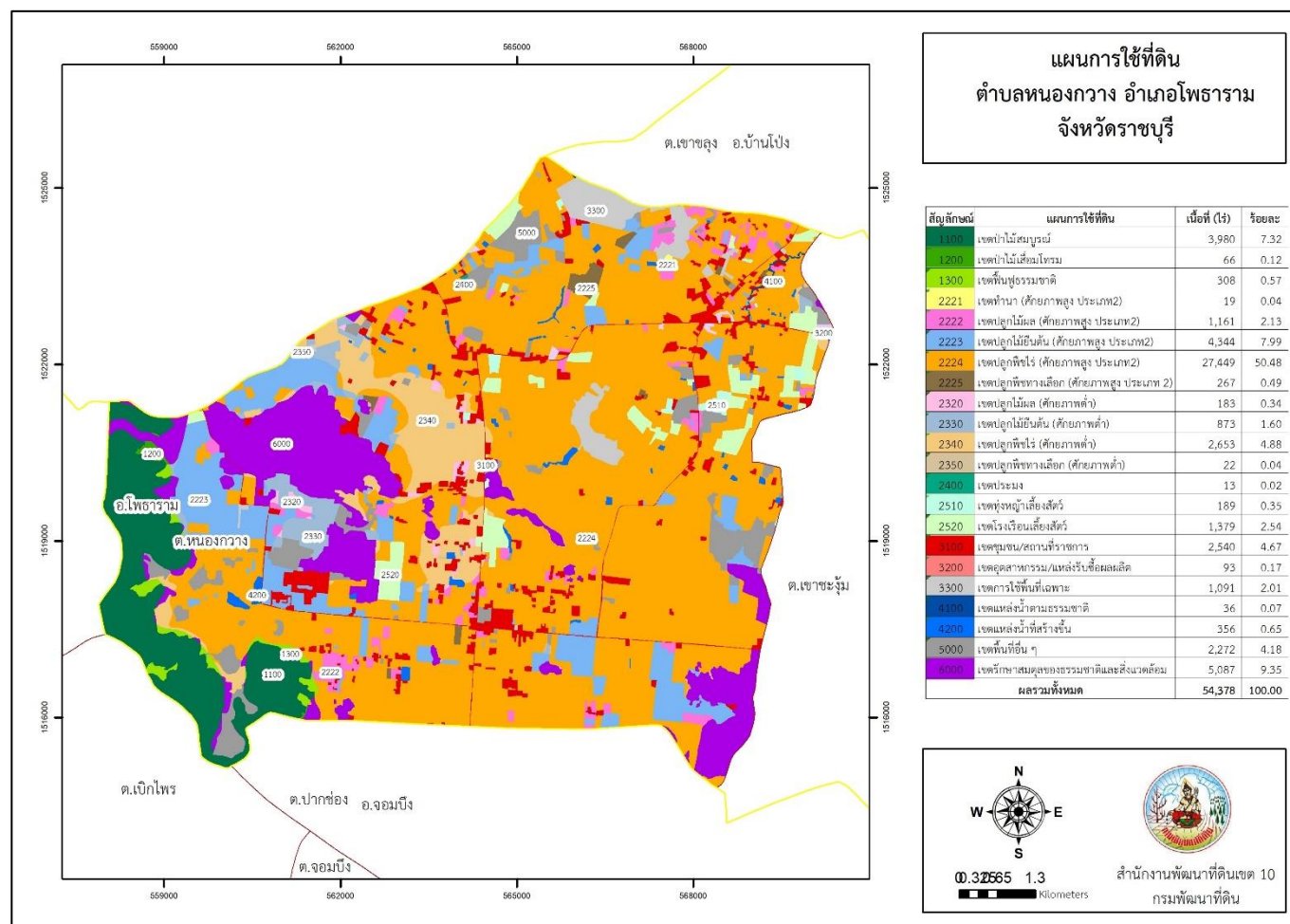
ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
5	เขตพื้นที่อื่น ๆ	2,272	4.18
6	เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	5,087	9.35
	ผลรวมทั้งหมด	54,378	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองกวาง อำเภोधธาราม จังหวัตราชบุรี

รูปที่ 6-1 แผนการใช้ที่ดิน ตำบลหนองกวาง อำเภोधธาราม จังหวัตราชบุรี

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองขาว อำเภोधุดาราม จัหวัดราชบุรีแล้ว จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการใน งบประมาณ 2568 ถึง 2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองขาว ไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาว เพื่อ มีมติให้ความร่วมมือในกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการ เชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่ กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และ ประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรร ให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

7.2.1 เขตเกษตรกรรม ได้แก่ เขตทำนา เขตปลูกไม้ผล เขตปลูกไม้ยืนต้น เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูก พืชทางเลือก ปัญหาที่พบคือ

1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินเสื่อมโทรม ดินเป็นกรด มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุง ดิน ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้ปุ๋ยหมัก
- (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (5) วิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน
- (6) ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด (โดโลไมท์)

2) โครงสร้างทางกายภาพของดินไม่ดี (ดินทราย / ดินตื้น / ดินปนหิน / การอุ้มน้ำของดินต่ำ) มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (5) ส่งเสริมการผลิตและการใช้น้ำหมัก

3) ต้นทุนการผลิตสูง มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

7.2.2 เขตเกษตรกรรม

ปัญหาที่พบคือ กลิ่นเหม็น และแมลงรบกวน จากฟาร์มเลี้ยงสัตว์ มีแผนงานและโครงการคือ ส่งเสริมการผลิตและการใช้น้ำหมัก พด.6 เพื่อผลิตสารบำบัดน้ำเสียและขจัดกลิ่นเหม็น

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตทำนา เขตปลูกไม้ผล เขตปลูกไม้ยืนต้น เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกพืชทางเลือก มีแผนงานและโครงการ ดังนี้

- (1) การอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการจัดการวัชพืชในนาข้าว (ศูนย์วิจัยข้าวราชบุรี)
- (2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) (กรมวิชาการเกษตร)
- (3) ขอรับการสนับสนุนการขุดลอกคลองส่งน้ำ และทางระบายน้ำ (กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น)

2) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้แก่ เขตประมง เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีแผนงานและโครงการ ดังนี้

- (1) ส่งเสริม/สนับสนุนความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำ (สำนักงานประมงจังหวัด)
- (2) การสุขาภิบาลฟาร์ม (กรมปศุสัตว์)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

(1) สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ และการระบายน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน ต้องการพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำเดิมที่มีอยู่ให้สามารถเก็บได้เต็มประสิทธิภาพ เพื่อให้เพียงพอต่อการใช้ผลิตพืชตลอดทั้งปี

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ ของตำบลหนองกวาง กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลหนองกวาง ในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ (2) ปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร และมีปัญหารองลงมา คือ ต้นทุนการผลิตสูง

ในกรณีของปัญหาดินเสื่อมโทรมและความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำที่เกิดขึ้นนั้น นอกจากปัญหาด้านดินที่เกิดจากธรรมชาติแล้ว เกิดจากมีการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรติดต่อกันเป็นเวลานาน โครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นระยะเวลานานทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป

ปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร จากสภาวะอากาศที่เปลี่ยนแปลง ปัญหาร้ายแรง ฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน แหล่งน้ำต้นเงินกักเก็บน้ำได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ ส่งผลทำให้เกษตรกรขาดแคลนน้ำเพื่อทำการเกษตร ส่งผลให้พืชที่ปลูกชะงักการเจริญเติบโต ผลผลิตที่ได้ไม่มีคุณภาพ ผลผลิตลดลง ทำให้เกษตรกรต้องลดพื้นที่ปลูกพืชลด ส่งผลให้เกษตรกรขาดรายได้

ส่วนปัญหารองลงมาคือต้นทุนการผลิตสูง เกิดจากสาเหตุหลายประการด้วยกัน (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรมและความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เกษตรกรต้องใช้ปุ๋ยเคมีในปริมาณมากในการปรับปรุงบำรุงดิน โครงสร้างของดินไม่ดีทำให้ต้องมีต้นทุนในการเตรียมดินสูงขึ้น (2) ปัญหาเรื่องโรค แมลง วัชพืช เกษตรกรต้องใช้สารเคมีในการป้องกัน กำจัด ซึ่งมีราคาค่อนข้างแพง

ประเด็นปัญหาจากข้อเสนอของประชาชนอยากให้เกิดปัญหาเรื่อง (1) ต้องการให้ภาครัฐช่วยเหลือด้านการสนับสนุนโครงการเกี่ยวกับการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยพืชสด เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมีลง รวมถึงโครงการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ สารไล่แมลง เมล็ดพันธุ์พืชสด อย่างต่อเนื่อง (2) ประเด็นปัญหาเรื่องขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรนั้น เกษตรกร

ต้องการให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือด้านการบริหารจัดการน้ำ ขุดลอกลำคลอง และสระเก็บน้ำ ทำฝายชะลอน้ำ และต้องการขุดบ่อบาดาล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลประเด็นปัญหาเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้ว สรุปได้ว่า ไม่สามารถแก้ปัญหาได้โดยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง หรือแก้ปัญหาหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งแล้วจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้โดยสิ้นเชิง การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กันไป ด้วยการพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ เพื่อลดปัญหาการชะล้างพังทลายของดินด้วยระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ จากนั้นปรับปรุงบำรุงดินเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ร่วมกับการจัดการบริหารจัดการน้ำ ได้แก่ การขุดลอกคลอง ก่อสร้างสระน้ำ ฝายกั้นน้ำ คลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำหรือพรางน้ำป้องกันน้ำท่วม การขุดบ่อบาดาล ปรับรูปที่ดินปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต เพื่อให้การใช้ที่ดินสามารถใช้พื้นที่ได้อย่างต่อเนื่องและเกิดประโยชน์ทั้งตัวเกษตรกรชุมชน ในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมต่อไป

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตทำนา เนื้อที่ 19 ไร่	1.การปรับปรุงบำรุงดิน	
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	4,750
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	41,250
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	3,750
	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	50,000
2.เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 30,102 ไร่	1.การปรับปรุงบำรุงดิน	
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	13,000
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	165,000
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	6,000
	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	50,000
	1.5 จัดหาปุ๋ยอินทรีย์	425,000
	1.6 ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	2,500
	2.การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กในไร่นานอกเขตชลประทาน	445,000

ตาราง 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
	3.การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	50,000
	3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน	3,400,000
3.เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 1,344 ไร่	1.การปรับปรุงบำรุงดิน	
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	3,250
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	41,250
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	3,750
	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	50,000
	1.5 จัดหาปุ๋ยอินทรีย์	425,000
	1.6 ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	2,500
	2.การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กในไร่นานอกเขตชลประทาน	445,000

ตาราง 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
	3.การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	50,000
	3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน	3,400,000
4.เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 5,217 ไร่	1.การปรับปรุงบำรุงดิน	
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	3,250
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	41,250
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	3,750
	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	50,000
	2.การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กในไร่นานอกเขตชลประทาน	445,000
	3.การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	50,000
	3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน	5,100,000

ตาราง 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
5.เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 289 ไร่	1.การปรับปรุงบำรุงดิน	
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	3,250
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	41,250
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	3,750
	1.4 การพัฒนาเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	50,000
	2.การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กในไร่นานอกเขตชลประทาน	178,000
	3.การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	50,000
6.เขตประมง เนื้อที่ 13 ไร่	1.การปรับปรุงบำรุงดิน	
	ส่งเสริมการผลิตน้ำหมักชีวภาพ พด.6 บำบัดน้ำเสีย	3,250
7.เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 1,567 ไร่	1.การปรับปรุงบำรุงดิน	
	การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	5,000
	สารเร่ง พด.6 จุลินทรีย์ผลิตสารบำบัดน้ำเสีย	3,250

ตาราง 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
รวมเขตเกษตรกรรม	1.การปรับปรุงบำรุงดิน	1,483,500
	2.การบริหารจัดการน้ำ	1,513,000
	3.การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	12,100,000
	4.เขตประมง	3,250
	5.เขตปศุสัตว์	8,250
	รวมแผนงาน/โครงการ	15,108,000

ตารางที่ 7-2 สรุปลัการที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม 1.เขตทำนา เนื้อที่ 19 ไร่ 2.เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 30,102 ไร่ 3.เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 1,344 ไร่ 4.เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 5,217 ไร่ 5.เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 289 ไร่ 6.เขตประมง เนื้อที่ 13 ไร่ 7.เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 1,567 ไร่	การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม พื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต 1.การอบรมให้ความรู้เรื่องการปลูกพืชใช้น้ำน้อย (กรมส่งเสริมการเกษตร) 2.การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) (กรมวิชาการเกษตร) 3.ขอรับการสนับสนุนการขุดลอกคลองส่งน้ำ และทางระบายน้ำ (กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น) 4.ส่งเสริม/สนับสนุนความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ และการสุขภาพสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด) 5.โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.ปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 6.โครงการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ให้เข้มแข็ง (สนง.สหกรณ์จังหวัด) 7.การทำบัญชีครัวเรือน (สนง.ตรวจบัญชี) 8.ขอรับการสนับสนุนระบบท่อส่งน้ำเพื่อการเกษตร (สำนักงานชลประทานจังหวัด) 9.ขอรับการสนับสนุนการขุดบ่อน้ำบาดาล และบ่อน้ำบาดาลแบบโยก (สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 7 ราชบุรี) 10.ถ่ายทอดองค์ความรู้เทคโนโลยีการผลิตข้าว
2.เขตแหล่งน้ำ	1.ขอรับการสนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำและการระบายน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด)

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองขาว อำเภोधุดาราม จ้งหวัดราชบุรี

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลหนองขาว อำเภोधุดาราม จ้งหวัดราชบุรี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
	1.การปรับปรุงบำรุงดิน														
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ เขตปลูกไม้ผล/เขตปลูก ไม้ยืนต้น/เขตปลูกพืช ทางเลือก	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ไร่	369	369	369	369	369	1,845	5,500	5,500	5,500	5,500	5,500	27,500	พด.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ เขตปลูกไม้ผล/เขตปลูก ไม้ยืนต้น/เขตปลูกพืช ทางเลือก	1.2 การผลิตและจัดหามาใช้ปุ๋ยพืชสด	ตัน	2.00	2.00	2.00	2.00	2.00	10.00	66,000.00	66,000.00	66,000.00	66,000.00	66,000.00	330,000.00	พด.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ เขตปลูกไม้ผล/เขตปลูก ไม้ยืนต้น/เขตปลูกพืช ทางเลือก	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด	ไร่	400	400	400	400	400	2,000	4,200	4,200	4,200	4,200	4,200	21,000	พด.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ เขตปลูกไม้ผล/เขตปลูก ไม้ยืนต้น/เขตปลูกพืช ทางเลือก	1.4 การพัฒนาเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	10	10	10	10	10	50	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	250,000	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองขาว อำเภोधุดดราคม จ้งหวัดราชบุรี

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
	1.การปรับปรุงบำรุงดิน														
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ เขตปลูกไม้ผล/เขตปลูก ไม้ยืนต้น/เขตปลูกพืช ทางเลือก	1.5 จัดหาปุ๋นโดโลไมท์	ตัน	100	100	100	100	100	500	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000	850,000	พด.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ เขตปลูกไม้ผล/เขตปลูก ไม้ยืนต้น/เขตปลูกพืช ทางเลือก	1.6 ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	200	200	200	200	200	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	5,000	พด.
	2.การบริหารจัดการน้ำ														
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ เขตปลูกไม้ผล/เขตปลูก ไม้ยืนต้น/เขตปลูกพืช ทางเลือก	2.1 การก่อสร้างสระน้ำในไร่นาอกเขตชลประทาน	สระ	17	17	17	17	17	85	302,600	302,600	302,600	302,600	302,600	1,513,000	พด.
	3. การฟื้นฟูและป้องกันกรชะล้างพังทลายของดิน														
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ เขตปลูกไม้ผล/เขตปลูก ไม้ยืนต้น/เขตปลูกพืช ทางเลือก	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000	100,000	40,000	40,000	40,000	40,000	40,000	200,000	พด.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ เขตปลูกไม้ผล/เขตปลูก ไม้ยืนต้น/เขตปลูกพืช ทางเลือก	3.2 จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม ตอน	ไร่	1,000	-	2,000	2,000	1,000	6,000	3,400,000	-	3,400,000	3,400,000	1,700,000	11,900,000	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองขาว อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
เขตประมง	1.1 ส่งเสริมการผลิตน้ำหมักชีวภาพ พต.6 บำบัดน้ำเสีย	ไร่	10	10	10	10	10	50	650	650	650	650	650	3,250	พต.
เขตปศุสัตว์	1.1 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ไร่	20	20	20	20	20	100	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	5,000	พต.
	1.2 สารเร่ง พต.6 จุลินทรีย์ผลิตสารบำบัดน้ำเสีย		10	10	10	10	10	50	650	650	650	650	650	3,250	พต.
รวมเป้าหมายดำเนินงานและงบประมาณ														15,108,000	

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2566. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา:

<http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2566.

กรมอุตุนิยมวิทยา. 2566. สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมอุตุนิยมวิทยา
กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.

สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2566. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนา
ที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน. 2566. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนา
ที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน. กองวางแผนการใช้ที่ดิน
กรมพัฒนาที่ดิน.

กรมการพัฒนาชุมชน. 2566. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)รายจังหวัด รายอำเภอ และราย
ตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา :<https://ebmn.cdd.go.th/>. 1 มิถุนายน 2566.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด ราย
อำเภอและรายตำบล (ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>. 15
พฤษภาคม 2566

สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2566. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด
รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2565). แหล่งที่มา :
<https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop.1> พฤษภาคม
2566.

